

РЕКОМЕНДАЦІЇ
слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань
молоді і спорту на тему:

«Шляхи вдосконалення законодавчого забезпечення молодіжної політики в Україні на підставі підсумків моніторингу практики застосування та ефективності його положень»

м. Київ

30 квітня 2024 року

Учасники слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань молоді і спорту на тему: «Шляхи вдосконалення законодавчого забезпечення молодіжної політики в Україні на підставі підсумків моніторингу практики застосування та ефективності його положень», що відбулися 30 квітня 2024 року, зазначають що ефективна реалізація молодіжної політики в Україні є вкрай важливою як під час дії воєнного стану, так і в умовах післявоєнного відновлення країни.

21 квітня 2021 року був ухвалений Закон України «Про основні засади молодіжної політики», який надав українській молоді, молодіжним та дитячим громадським організаціям, іншим суб'єктам молодіжної роботи нові інструменти та можливості для участі у формуванні та реалізації молодіжної політики.

Учасники слухань зазначають, що протягом 2021-2023 років Кабінетом Міністрів України проведена значна робота щодо імплементації зазначеного Закону, а саме:

затверджено Порядок формування та діяльності Національної ради з питань молоді;

приведено у відповідність до Закону України «Про основні засади молодіжної політики» Типове положення про молодіжний консультативно-дорадчий орган регіонального рівня та Типове положення про молодіжний консультативно-дорадчий орган місцевого рівня;

схвалено Постанову Кабінету Міністрів України «Деякі питання Українського молодіжного фонду», де, зокрема, затверджено Порядок надання проектної підтримки суб'єктам молодіжної роботи на період дії правового режиму воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях та протягом шести місяців після його припинення чи скасування.

У 2023 року персональний склад наглядової ради Українського молодіжного фонду затверджено наказом Міністра молоді та спорту України. На конкурсних засадах обрано директора Українського молодіжного фонду та здійснено державну реєстрацію Українського молодіжного фонду.

Міністерством молоді та спорту України у рамках реалізації програми «Молодіжний працівник» розроблено і затверджено професійний стандарт «фахівець з питань молоді (молодіжний працівник)».

Національним агентством кваліфікацій зареєстровано професійний стандарт шляхом внесення відомостей щодо професійного стандарту фахівця з питань молоді (молодіжного працівника) до Реєстру кваліфікацій.

З метою підвищення рівня професійних компетентностей державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування щодо забезпечення участі молоді у формуванні та реалізації молодіжної політики з урахуванням стандартів та підходів Ради Європи розроблено та затверджено типову загальну короткострокову програму підвищення кваліфікації за темою: «Молодіжна політика, заснована на підходах участі» та типову загальну короткострокову програму підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування «Молодіжна робота».

Водночас учасники слухань зауважують, що Закон України «Про основні засади молодіжної політики» так і не запрацював на повну силу, оскільки не були ухвалені всі нормативно-правові акти, передбачені цим Законом. Зокрема, не затверджено Порядок надання інституційної підтримки молодіжним та дитячим громадським об'єднанням, у Порядку надання проектної підтримки суб'єктам молодіжної роботи на період дії правового режиму воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях та протягом шести місяців після його припинення чи скасування не врегульоване питання надання проектної підтримки за рахунок коштів місцевих бюджетів. Протягом трьох років з дня ухвалення Закону не сформована Національна рада з питань молоді, яка мала забезпечити вироблення узгодженої позиції щодо формування та реалізації молодіжної політики, налагодження взаємодії центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування з суб'єктами молодіжної роботи з питань розвитку та реалізації молодіжної політики.

Гальмування із виконанням Прикінцевих та Перехідних положень Закону України «Про основні засади молодіжної політики» викликано як об'єктивними причинами, насамперед, повномасштабним вторгненням російської федерації до України, так і відсутністю взаєморозуміння між Міністерством молоді та спорту України та Міністерством фінансів України щодо шляхів реалізації зазначеного Закону. Водночас, ще на початку 2022, року Міністерство молоді та спорту України і Міністерство фінансів України дійшли згоди щодо необхідності внесення змін до Закону України «Про основні засади молодіжної політики». Міністерством молоді та спорту України було розроблено відповідний законопроект та подано на розгляд Кабінету Міністрів України, проте цей законопроект не було погоджено Міністерством фінансів України. У підсумку, відповідний урядовий законопроект так і не подано до Верховної Ради України, незважаючи на включення його як до Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2023 рік, так і до Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2024 рік.

Учасники слухань наголошують на важливості проведення моніторингу практики застосування та ефективності положень Закону України «Про основні засади молодіжної політики» у листопаді-грудні 2023 року. Загалом, суб'єктами молодіжної роботи та представниками місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування було надано позитивну оцінку ефективності положень Закону з огляду на запровадження ним широкого спектру інструментів для участі суб'єктів молодіжної роботи у формуванні та реалізації молодіжної політики, закріплення обов'язків держави у сфері молодіжної політики, визначення основних засад утворення і діяльності молодіжних та дитячих громадських об'єднань, здійснення молодіжної роботи, закріплення особливостей реалізації окремих прав молоді. При цьому було встановлено низький рівень обізнаності звичайних молодих громадян із положеннями Закону та відповідно – низьку спроможність оцінити ефективність Закону.

Проведений аналіз ефективності застосування положень Закону дозволив також встановити і недоліки практичного застосування положень Закону, а саме: недостатність фінансування молодіжних програм, відсутність системного підходу до роботи з молоддю на місцевому рівні, кадрові проблеми, необхідність включення додаткових заходів підтримки молоді, пов'язаних із наслідками повномасштабного вторгнення російської федерації.

Враховуючи виклики часу, Закон потребує доопрацювання в частині розширення переліку основних завдань молодіжної політики. Вбачається за доцільне включення до зазначеного переліку таких напрямків як:

- сприяння поверненню молоді, яка виїхала за межі України;
- посилення кадрового забезпечення молодіжної політики;
- організація роботи з молодими військовослужбовцями, юнаками та дівчатами, які втратили рідних через війну, або ж отримали травму, поранення, каліцтво;
- організація роботи з молоддю, яка постраждала від психологічного, фізичного та інших видів насильства, зумовленого повномасштабним вторгненням російської федерації.

Також, як шляхом внесення змін до Закону України «Про основні засади молодіжної політики», так і шляхом внесення змін до підзаконних нормативно-правових актів, необхідно вирішити питання підготовки кадрового резерву молоді, насамперед, представників суб'єктів молодіжної роботи, які почнуть працювати з молоддю деокупованих територій, створення молодіжних просторів у вигляді молодіжних гуманітарних штабів, які діятимуть на деокупованих територіях та згодом перетворяться у молодіжні центри (будуть своєрідними осередками гуртування проукраїнського молодіжного активу) тощо.

Необхідно також розширити права молодіжних рад та врегулювати можливість їх створення на базі центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій державної та комунальної форми власності. Це, зокрема, дозволить створювати молодіжні ради на базі закладів, на яких потенційно можуть функціонувати молодіжні простори (заклади освіти, заклади культури, молодіжні центри тощо).

Окремої уваги заслуговує дослідження питання фінансового забезпечення молодіжної політики відповідно до положень Закону (утримання та функціонування Українського молодіжного фонду, надання грантів, інституційної підтримки, стипендій тощо). Загалом, всі категорії опитаних осіб підтримують потребу посилення фінансування молодіжної політики та запровадження додаткових заходів підтримки молоді. Водночас, з огляду на повномасштабне вторгнення російської федерації та пов'язану із цим критично важливу необхідність направлення коштів на оборонні потреби держави, більшість опитаних вважає недоцільним спрямування в умовах воєнного стану коштів державного та місцевого бюджетів на надання грантів суб'єктам молодіжної роботи, утримання та функціонування Українського молодіжного фонду, оскільки зазначені витрати можуть бути профінансовані за рахунок залучення коштів міжнародної допомоги партнерів. Вже після закінчення війни респонденти очікують збільшення фінансування молодіжної політики та перенесення уваги на молодь з оборонних потреб.

Учасники слухань вважають, що результати моніторингу, у тому числі проблеми із застосуванням Закону, визначені у ході проведення моніторингу, та відповіді молодих осіб, представників суб'єктів молодіжної роботи, працівників місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, висловлені щодо спірних питань, які виникають при реалізації Закону України «Про основні засади молодіжної політики», мають бути враховані при підготовці проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про основні засади молодіжної політики».

Учасники комітетських слухань р е к о м е н д у ю т ь :

1. Верховній Раді України прийняти за основу та в цілому проект Постанови про внесення змін до Постанови Верховної Ради України "Про Премію Верховної Ради України за внесок молоді у розвиток парламентаризму, місцевого самоврядування" щодо збільшення кількості Премій, (реєстр. № 9410).

2. Комітету Верховної Ради України з питань молоді і спорту, Міністерству молоді та спорту України, Міністерству фінансів України—провести робочу нараду щодо визначення механізму розробки проекту Закону про внесення змін до Закону України "Про основні засади молодіжної політики".

3. Кабінету Міністрів України:

1) у сфері вдосконалення нормативно-правової бази:

внести зміни до Порядку формування та діяльності Національної ради з питань молоді, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2023 року № 284, щодо забезпечення формування Національної ради з питань молоді під час дії воєнного стану;

внести зміни до Порядку передачі в оренду державного та комунального майна, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 3 червня 2020 року № 483, та Методики розрахунку орендної плати за державне майно, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2021 року № 630 щодо врегулювання питання про надання в оренду державного та комунального майна без проведення аукціону молодіжним та дитячим громадським об'єднанням, які протягом останніх двох років, що передують року звернення, співпрацюють з органами державної влади та/або органами місцевого самоврядування щодо виконання державних цільових, регіональних, місцевих та інших програм у сфері молодіжної політики, та молодіжним центрам, що є неприбутковими установами державної та комунальної форм власності, на виконання вимог абзаців шістнадцятого і сімнадцятого частини другої статті 15 Закону України «Про оренду державного та комунального майна»;

2) доручити Міністерству молоді та спорту України:

переглянути основні складові переліку витрат на реалізацію проектів та проведення заходів та їх забезпечення, визначених наказом Міністерства молоді та спорту України від 3 березня 2016 року № 808 зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 25 березня 2016 року за № 453/28583;

опрацювати питання щодо врегулювання механізму надання грантів за рахунок коштів місцевих бюджетів.

4. Місцевим органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування в установленому порядку в межах своїх повноважень:

1) вжити заходів щодо сприяння створенню молодіжних центрів, забезпечення діяльності регіональних та місцевих молодіжних центрів комунальної форми власності;

2) розглянути доцільність утворення молодіжних рад;

3) проаналізувати результати реалізації місцевих та регіональних програм з молодіжної політики, у разі їх відсутності - розробити та затвердити нові програми з молодіжної політики.